

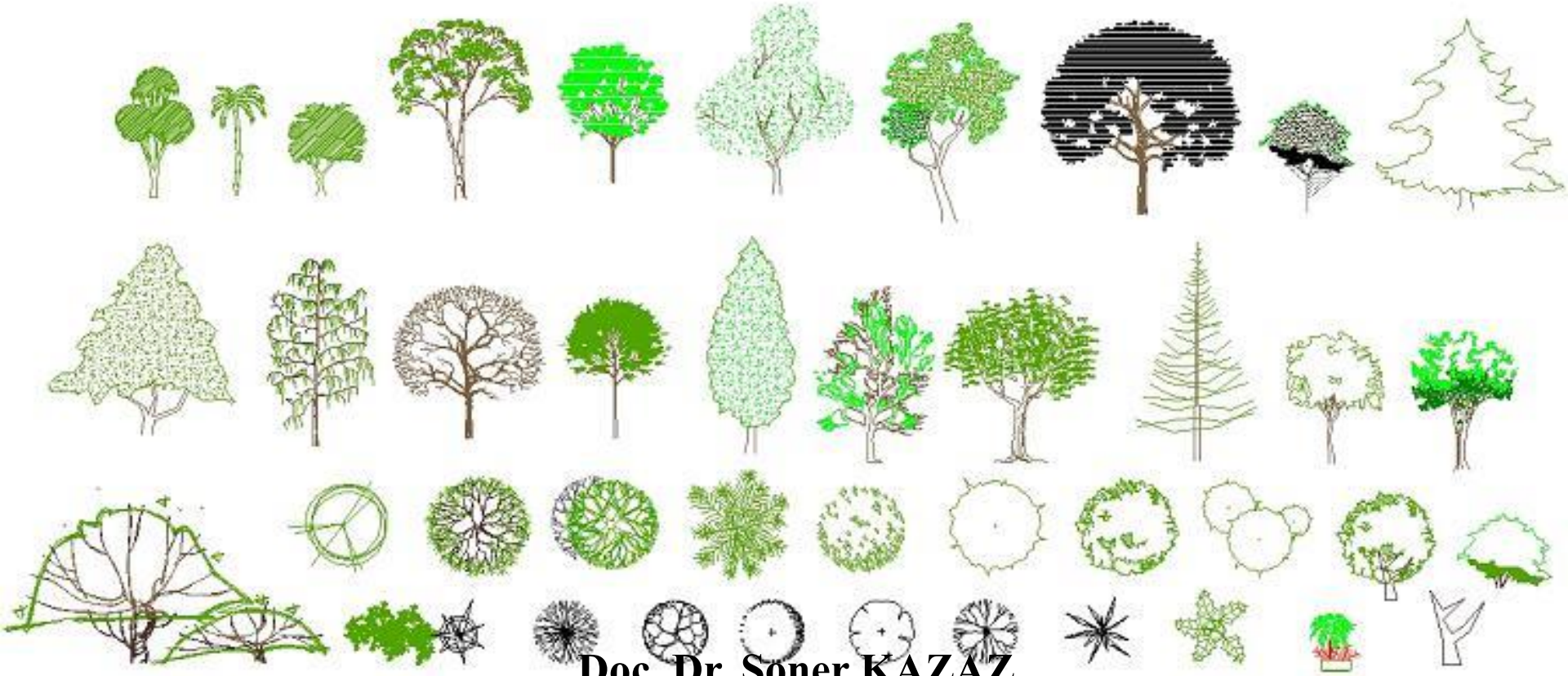
ZBB106 KODLU
TASARIM BİTKİLERİ
YETİŞTİRİCİLİĞİ
DERSİ NOTLARI

Doç. Dr. Soner KAZAZ

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Bahçe Bitkileri Bölümü
06110-Ankara

skazaz@ankara.edu.tr

3-TASARIM BİTKİLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

- a) Ömürlerine Göre Tasarım Bitkileri
- b) Dendrolojik Özelliklerine Göre Tasarım Bitkileri
  - *Ölçü yönünden yapılan sınıflandırma
  - *Biçim yönünden yapılan sınıflandırma

a) Ömürlerine Göre Tasarım Bitkileri

*Tek yıllık bitkiler; vegetatif ve generatif gelişmelerini bir yıl içinde tamamlayan, tohum oluşturduktan sonra yaşamı sona eren, sonraki yıllarda tohum ile üretilebilen bitkilerdir. Bahçe çiçeklerinin büyük kısmı tek yıllıktır (örn; petunya, ateş çiçeği vb.).

a) Ömürlerine Göre Tasarım Bitkileri

*İki yıllık bitkiler; vegetatif gelişmesini 1. yılda tamamlayıp, 2. yılda generatif gelişme (çiçek, meyve, tohum) gösteren, ikinci yıl sonunda yaşamı sona eren, sonraki yıllarda tohumla üretilen bitkilerdir (örn; hüsnüyusuf, gazanya vb.).

a) Ömürlerine Göre Tasarım Bitkileri

*Çok yıllık bitkiler; uzun ömürlü olan, vegetasyon dönemi sonunda toprak üstü aksamı kurusa bile bir sonraki vegetasyon dönemi başında kök ya da toprak altı organları ile yeni sürgünler oluşturabilen otsu ve odunsu bitkilerdir. Geofitlerde bu sınıflandırma içerisinde yer almaktadır (Kartopu, çınar, ladin, zambak vb.).

b) Dendrolojik Özelliklerine Göre Tasarım Bitkileri

*Ölçü yönünden tasarım bitkileri; ağaçlar, çalılar, yer örtücüler, yarı odunsu ve otsu bitkiler olmak üzere 4 gruba ayrılmaktadır.

Ağaçlar; tepesi, gövdesi ve kökleri olan **en az 5 m** ve daha fazla boylanan, odunsu ve uzun ömürlü ve çoğunlukla **tek gövdeli** ve gövde çapları 10 cm'den fazla olan bitkilerdir. Büyüklüklerine ve yaprak özelliklerine göre farklı sınıflandırmalar yapılmaktadır.

*Büyüklüklerine göre ağaçlar;

❖ **Kısa Boylu Ağaç:** **5-7 m** arasında tek gövde üzerinde taçlanmış ağaçlardır.

❖ **Boylu Ağaç:** **7-20 m** arasında olan bitkilerdir.

❖ **Uzun Boylu Ağaç:** **20-50 m** arasında boy yapan bitkilerdir.

❖ **Çok Uzun Boylu Ağaç:** Boyları **50 m'den daha fazla** olan ağaçlardır.

*Yaprak özelliklerine göre ağaçlar;

İbrelî ağaçlar: Bu grupta yer alan ağaç ve ağaççıklar genelde herdem yeşil ve iğne yapraklı formdadırlar. Örnek olarak, *Abies concolor*; *Cedrus atlantica*; *Juniperus communis* verilebilir.

Geniş yapraklı ağaçlar: Gövde yapıları, yaprak şekilleri, renkleri, formları, değişik mevsimlerde oluşan çiçek, meyve ve yaprak renkleri ile istenilen renk cümbüşünü sağlayan bitkilerdir. Örnek olarak, *Acer negundo*, *Betula pendula* ve *Malus floribunda* verilebilir.

Çalılar; toprak yüzeyinden itibaren dallanan tepe, gövde ve kökleri olan ve genelde 0.5 m ile 5 m arasında boya kadar ulaşabilen **birden fazla gövde yapabilen**, gövde çapları 10 cm'ye kadar olabilen, uzun ömürlü odunsu bitkiler olarak tanımlanır.

❖ **Küçük Çalı:** 0.5-2 m boylanan bitkiler olup ayakta duran bir insanın göz seviyesinin altında bulunan bitkilerdir. Örnek olarak *Chaenomeles japonica*, *Lavandula spica*, *Cotoneaster dammari* verilebilir.

❖ **Büyük Çalı:** 2-5 m arasında boylanan çalılara denir. Örnek olarak *Spirea* spp., *Euonymus* spp., *Myrtus communis*, *Berberis* spp.

Otsu ve yarı odunsu bitkiler; 30-100 cm'ye kadar boylanan tek veya çok yıllık otsu veya yarı odunsu çiçekli bitkilerdir (Örneğin; *Iris* spp., *Phlox* spp., *Delphinium* spp.).

Yer örtücüler, 30 cm'ye kadar boylanan otsu veya yarı odunsu bitkilerdir (Örneğin; Alyssum, Ajuga, Gazania, Portulaca vb).

b) Dendrolojik Özelliklerine Göre Tasarım Bitkileri

*Biçim yönünden tasarım bitkileri; beş grupta incelenebilir

-Salkım formu; bir peyzaj düzenlemede insanların en çok dikkatini çeken gruptur. Ancak çok fazla kullanılmamalıdır. Keskin çizgileri, sert görüntüleri yumuşatmaktır. Örnek: Salkım Söğüt.

-Sütun formu; dikine büyüyen bitkilerdir. Dikkat çekme ve vurgu etkisi yaratır. Bunlar yapılar arasında kalan dar alanlarda az yer tutması bakımından kullanışlıdır. Örnek: Yalancı Selvi.

Piramit formu; dikkat çeken ve vurgu yaratan bitkilerdir. Bir mekanda, diğer bitkisel elemanlardan ayrı, soliter ya da grup halinde kullanıldığında anıt etkisi yapar. Örnek: Leylandi.

Yuvarlak formu; silüetleri yönünden yuvarlak, hacimleri yönünden küresel ağaçlardır. Çok fazla kullanıldığında monotonluk etkisi yaratır. Örnek: Top Akasya.

5. Manzara formu; doğanın düzenine en uygun formdur. Formal bitkiler insan üzerinde disiplin yaratırken, manzara formu bitkiler insan üzerinde rahatlık etkisi yaratır. Örnek: Çınar, KAZAZ

5-TASARIM BİTKİLERİNİN KULLANIM ALANLARI

Kırsal Peyzaj Alanlarında

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Kentsel Peyzaj Düzenlemelerinde

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Endüstriyel Alanların Peyzajında

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Yol Peyzajında

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Yol Ağaçlandırma alışmalarında

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Orman Peyzajında

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Turistik Peyzaj Planlamalarında

Doc. Dr. Soner KAZAZ

İstenmeyen Görüntülerin Gizlenmesinde

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Çit Bitkisi olarak

Doc. Dr. Soner KAZAZ

Dikkat Çekme